

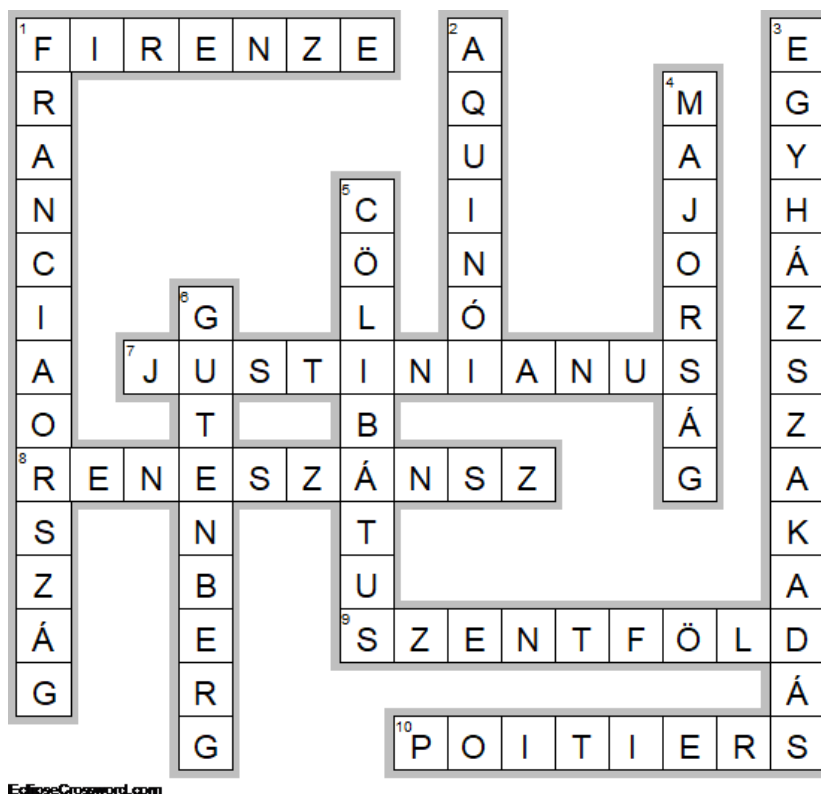
Értékelési útmutató

A feladatok legkisebb, önállóan értékelhető részeit, az itemeket a magyar ábécé kisbetűivel jelöltük (kivétel a keresztrejtvény). Az itemek már nem bonthatók fel részteljesítményekre, ezért azok már csak kétféleképpen minősíthetők: a tanuló megoldotta, vagyis az item megoldása jó (1 pont), illetve a tanuló nem oldotta meg, hiányos, vagyis az item megoldása nem jó (0 pont). Ha a tanuló megoldása nem egyezik meg teljesen az értékelési útmutatóban megadott válaszokkal, az eddig bevált gyakorlat szerint az igazolható jó válasz is pontot ér.

Ha egy feladat meghatározza a válasz elvárt elemeinek számát, és a tanuló ennél többet jelöl meg, akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni. Ha a tanuló az összes válaszlehetőséget megjelöli, nem kaphat pontot.

1. feladat

11 pont

EclipseCrossword.com

2. feladat

10 pont

- B) bekarikázása (Csak a bekarikázott betűjel fogadható el.)
- Tigris és Eufrátesz Mindkettő megnevezése szükséges a helyes válaszhoz. A sorrend mindegy.
- nád
- gabona
- réz
- cédrus vagy libanoni cédrus
- Ciprus
- A) bekarikázása (Csak a bekarikázott betűjel fogadható el.)
- teve
- agyag

3. feladat**9 pont**

A válság okai	A válság következményei
a) c) f) i)	b) d) e) g) h)

4. feladat**14 pont**

- a) X Babilon
- b) 1. I. Dareiosz
- c) 2. Olümposz
- d) X Théba
- e) 1. Pharszalosz
- f) X Kána
- g) 2. bencés
- h) 2. Ciprusi Királyság
- i) X 711
- j) 2. Velence
- k) 2. II. Mehmed
- l) 1. Assisi Szent Ferenc
- m) X Szolón
- n) 1. buddhizmus

Csak a helyesen bekarikázott szám vagy X jel fogadható el.

5. feladat**8 pont**

Állítás	Igaz	Hamis
a) Az ókori Mezopotámia egyik legjelentősebb építészeti emléke az Istar-kapu, melynek falait színes mázas téglák borítják.	X	
b) A kínai Nagy Falat a császárság kezdeti időszakában kezdték építeni a birodalom déli határainak védelmére.		X
c) Szakkarában található Dzsószér fáraó piramisa, amely kb. 60 méter magas, hatlépcsős piramis.	X	
d) Az athéni Akropolisz épületein a dór és jón stílusjegyek is láthatók.	X	
e) Az európai építészetnek századokig mintaképe volt a római Parthenón temploma.		X
f) A gótikus épületeknél a szerkezeti újítások (pl. támpillérek) révén a födémek terhét már nem a falakra, hanem az oszlopokra hárították, így az épületek falai vastagodtak.		X
g) Katedrálisnak a püspöki székesegyházakat nevezték, ezek a templomok püspöki székhelyeken álltak.	X	
h) Az iszlám építészetben az emberábrázolás bűnnek számít, de nem kedvelik a geometriai és növényi formákat sem.		X

6. feladat

10 pont

- a) B
- b) A
- c) F
- d) E
- e) H
- f) C
- g) D
- h) J
- i) F
- j) A

7. feladat

10 pont

- a) hun vagy hunok
- b) B
- c)-d) „könnyen és gyorsan mozognak” vagy „száguldoznak” vagy „messziről... nyilakkal lődöznek”
A sorrend mindegy. Elfogadható, ha a kulcsszó benne van a válaszban.
- e) 476
- f) Nagy Károly vagy I. Károly *estleg* Károly vagy Carolus Augustus
- g) császárság
- h) Róma
- i) „Szent Péter apostol sírja előtt” vagy „Leó pápa megkoronázta” vagy „a római nép... ezt kiáltozta”
- j) december 25. *(A karácsony napja kifejezés nem fogadható el.)*

8. feladat

8 pont

- a) G
- b) oroslánokról vagy oroslánról
- c) A
- d) Pharosz
- e) B
- f) Miltiádész
- g) H
- h) farkas

9. feladat

10 pont

- a) iparos vagy kézműves
- b) céhekbe *estleg* céhbe
- c) piac
- d) termelés
- e) kontárok *(Csak a többes számú alak fogadható el a mondat alapján.)*
- f) verseny
- g) céhmester *(A mester kifejezés hiányos válasz a következő tagmondat alapján.)*
- h) városfal
- i) legény
- j) mesterremek

Minden szakmailag helyes válasz elfogadható megfelelő nyelvhelyességgel.

10. feladat**10 pont**

Esszé

Az alábbi pontozást kell alkalmazni. **Figyelembe kell venni, hogy a tanulók az esszéírást még tanulják! Minden helyes válasz értékelendő a táblázat pontmegosztása alapján.**

Értékelési szempontok	Pontszám
Feladatmegértés	1
Tájékozódás térben és időben	1
Kommunikáció	1
Szaknyelv alkalmazása	1
Ismeretszerzés, a források használata és következtetések levonása	3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	3

Feladatmegértés

A tanuló a feladat utasításának megfelelően bemutatja az ókori India társadalmát és az istenhármasság szerepét és összefüggését a társadalmi szerepekkel. Egyéb kérdéseket legfeljebb a forrásokból következtetve érint. (1 pont)

Ha a feladatmegértés 0 pont, akkor az egész esszé 0 pontos.

Tájékozódás térben és időben

Az esszében megemlíti a tanuló: témája India vagy az Indiai Birodalom esetleg a Ganga-völgyi civilizáció (árják) (tér); az ókorhoz kapcsolja a témát a versenyző vagy a feladatkielölés alapján a Kr. e. 1500 – 500 közötti időszakhoz (idő); esetleg tudja kapcsolni az istenhármasság kialakulását a Kr. e. 1000 körüli időszakra a szakirodalom alapján – ez utóbbi nem kötelező.

Az 1 pont akkor jár, ha minden szempontra (tér, idő) kitér.

Kommunikáció

Bekezdésekkel szerkesztett, logikus gondolatmenet, megfelelő a nyelvhelyesség, nincs durva helyesírási hiba. Legfeljebb 2-3 hiba lehet a helyesírásban. (1 pont)

Szaknyelv alkalmazása

A tanuló használja (az ábra alapján is) a témához tartozó konkrét és elvont fogalmakat (pl. társadalom, kasztrendszer/varna-rendszer, vallás, istenhármasság, többistenhit/politeizmus, Védák, brahmanák, ksatriják, vaisják, súdrák, árják, páriák, brahmanizmus/hinduizmus stb.). (1 pont)

Legalább 6 fogalmat használ.

Ismeretszerzés, a forrás használata és következtetések levonása

A tanuló 3 elemre utal a forrásokat használva a témához tartozóan (3 pont): pl.

- az indiai társadalom alapja a kasztrendszer/varna-rendszer;
- a 4 kasztba tartozó társadalmi csoport az árjákhhoz tartozik;
- a 4 kaszt csoportjai különböző társadalmi és gazdasági szereppel bírnak: brahmanák (papok), ksatriják (harcosok), vaisják (dolgozók) és a súdrák (szolgák);
- vallásuk a brahmanizmus, az egységet (istenhármasságot) alkotó három főisten tevékenységei: a teremtés, a fenntartás és a pusztítás.

Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

A tanuló 3 elemre utal a témához tartozóan (3 pont): pl.

- a brahmanizmus kifejezés az első kaszt nevéből származik, de hinduizmusnak is hívják ezt a vallást;
- a három főisten: Brahma (a világ teremtője); Visnu (megtartó, a világ körforgásának fenntartója), Siva (a pusztító és újrateremtő erő megszemélyesítője);
- a brahmanizmus egyik leglényegesebb tana a lélekvándorlásról szól (eszerint minden ember élete és sorsa a jó és rossz cselekedeteinek szükségszerű következménye, amelyeket korábbi életeiben követett el): a társadalmi rendet (a kasztok felépítését) is a vallásból vezetik le (az élőlények származás, képességek, kötelességek szerint erősen különböznek, a kasztokban a társadalmi szerep örökletes);
- az első 3 kaszt a „kétszer születettek,” születésük után beavatási szertartáson vettek részt; a súdrák szolgálták az első három kasztban lévő embereket;
- a negyedik kaszt után következett a legyőzött, nem árja népesség, az őslakosok (páriák – érinthetetlenek).

Minden a témához tartozó helyes megoldás értékelhető!

Felhasznált irodalom a feladatoknál

1. feladat: Alkalmazás a keresztrejtvénynél: <https://www.eclipsecrossword.com/> (2022. 11. 06.)
2. feladat térképe (az eredeti színes)
szerk. Pálincás Mihály (2020): *Történelem 9. a középiskolák számára*. Oktatási Hivatal, Budapest. (tananyagfejlesztő: Száray Miklós, Dr. Szabados György) 7. oldal
6. feladat szövegei
Latkóczy Mihály (1911/2010): *Görög-római mythologia elektronikus változata*. Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület. Budapest. XI. fejezet: *A trójai mondakör*.
<https://mek.oszk.hu/08100/08154/08154.htm#92> (2022. 11. 06.)
7. feladat 1. szövege
Nemzeti Köznevelési Portál (2022): *Egy eurázsiai birodalom: a hunok*. Oktatási Hivatal.
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_9_nat2020/lecke_03_008 (2022. 11. 06.)
7. feladat 2. szövege
Nemzeti Köznevelési Portál (2022): *A nemesi rend*. Oktatási Hivatal.
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_9_nat2020/lecke_04_013 (2022. 11. 06.)
8. feladat képrészletei (az eredetiek színesek)
 1. kép:
szerk. Pálincás Mihály (2020): *Történelem 9. a középiskolák számára*. Oktatási Hivatal, Budapest. (tananyagfejlesztő: Száray Miklós, Dr. Szabados György) 13. oldal
 2. kép: Ua. 29. oldal
 3. kép: Ua. 18. oldal
 4. kép: Ua. 30. oldal
9. feladat szövege
Sulinet (2022): *A középkori céhek*. Oktatási Hivatal. <https://bit.ly/3DBpFbf> (2022. 11. 06.)
10. esszé ábra részlete
Száray Miklós (2012): *Történelem I. középiskolák, 9. évfolyam*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest. 43. oldal
10. esszé képe (az eredeti színes)
Ecoexist (2021): *Trimurti – the three faces of Nature*. <https://bit.ly/3FN7XUG> (2022. 11. 06.)